

Motion till riksdagen 2023/24:2007

av Peter Hultqvist m.fl. (S)

Reglering av pr-byråer och lobbyister

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättande av ett regelverk och registrering av pr-byråer, konsulter och lobbyister som arbetar med inriktning på Sveriges regering och riksdag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Idag finns det 4 215 anställda inom lobby och konsultbyråer som arbetar med inriktning på ”pr och kommunikation”. Detta är en stark och inflytelserik grupp som anlitas på uppdrag av olika intressen i det svenska samhället. Möjligheten att anlita pr-konsulter/ lobbyister är intimt sammankopplad med ekonomisk styrka. Påtryckningarna kan bli omfattande och starka i förhållande till såväl riksdag som regering.

Om lobbyister verkar i osynlighet i en gråzon kan det riskera att underminera demokratin. Att arbeta med dolda kunder är ett exempel på detta. Historiskt kan vi konstatera att såväl rysk energiindustri som kinesisk telekomindustri via konsulter anlidade av svenska ombud försökt att påverka beslutsfattandet i vårt land. Inom försvarsektorn finns också tydliga exempel på hur lobbyister förankrade i utländska företagsintressen försökt att påverka svensk upphandling. Aktivitet har riktats mot såväl regering som riksdag.

Noterbart är att det inte går att utkräva något ansvar från pr-byråer/lobbyister, detta även om de bidragit till beslutsprocesser som i efterhand visat sig ge ett negativt resultat. Det är heller inte alltid som tydliga statliga regler för upphandling, utvärdering och beslutsfattande respekteras.

Självfallet är förhållanden som dessa otillfredsställande. Detta gäller särskilt när lobbyismen riktar sig mot fundamentala statsintressen. Integriteten i beslutsprocesserna måste från statens sida vara helt och fullt intakt. Inget annat än det som strikt bygger på svenska regelverk och intressen får gälla. Det handlar då om demokratiska grundprinciper, spårbarhet i utvärderingsprocesser och ytterst tilltron till myndigheters integritet.

Pr-byråer/lobbyister som arbetar mot regeringskansli och riksdag bör omfattas av en särskild registrering, redovisa ämne och uppdrag samt ange uppdragsgivare/klient och ekonomi. Det är fullt rimliga krav i en modern och fungerande demokrati. En översyn av kontakter mellan politiker och lobbyister kommer nu att genomföras som ett deluppdrag i en parlamentarisk utredning. Men det ändrar inte kravbildens om att själva grundvillkoren för pr-byråers och konsulter arbete i förhållande till regering och riksdag måste skärpas.

I USA regleras pr-byråernas och konsulternas relation till politiken i Lobbying Disclosure Act (1995). Det krävs en särskild registrering av lobbyister hos senaten, en regelbunden rapportering om hur mycket pengar som spenderas på påverkansarbete, vilken tid/vilka frågor man arbetar med samt tydliggörande av vem som är uppdragsgivaren/klienten. Detta är ett exempel på hur förhållandet mellan politik och lobbyister kan regleras.

Peter Hultqvist (S)

Lars Isacsson (S)

Sofie Eriksson (S)